

Szakemberek véleménye a klímaválság gyermekekre és fiatalokra gyakorolt hatásáról (szövegű fordítás)

Health Professionals on the Impact of the Climate Crisis on Children and Youth

Fordította:	Kovács Zsuzsanna
Ismertetett dokumentum:	Declaration. Responding to the Impact of the Climate Crisis on Children and Youth. The Role of Child Health Professionals and Organizations In Achieving Climate Justice. <i>The Climate Crisis is a Child Rights Crisis</i> . https://www.issop.org/cmdownloads/issop_declaration_on_climate_change/
Kulcsszavak:	klímaválság; gyermekek; gyermekjogok
Keywords:	climate crisis; children; child rights

Beküldve: 2021. 06. 27., doi: [10.24365/ef.v62i3.6688](https://doi.org/10.24365/ef.v62i3.6688)

Deklaráció a klímaválság gyermekekre és fiatalokra gyakorolt hatásáról A gyermekegészségügyi szakemberek és szervezetek szerepe Klímváltozás és gyermekjogok

BEVEZETÉS

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye, valamint a Fenntartható Fejlődési Célok rögzítik, hogy a gyermeknek joga van az őt érintő kérdésekben véleményét nyilvánítani. A klímaváltozás különösen ilyen probléma, így a gyermekek és az őket képviselő mozgalmak világszerte követelik, hogy hallgassák meg a klímaváltozással kapcsolatos nézeteiket. Minden ok megvan az aggodalomra – a The Lancet 2019-es beszámolója, valamint számos egyéb szakmai publikáció kimutatta, hogy a klímaváltozás direkt és indirekt hatásai leginkább a csecsemők és gyermekek egészségét és jóllétét, tehát a jövő nemzedékeit veszélyeztetik.

A klímaválság egyúttal a gyermekjogok válsága. A Gyermekjogi Egyezményben és a Fenntartható Fejlődési Célokban megfogalmazott elvek és normák a klímaváltozással kapcsolatos teendők kidolgozásához is irányt mutatnak.

A gyermekegészségügyi szakemberek azok, akik leginkább észlelik a klímaváltozás káros hatásait, ezért különösen fontos, hogy a fiatalokkal együtt tevékenykedjenek és reagáljanak ezekre a veszélyekre. Mint Nemzetközi Szociálpédiátriai Társaság (ISSOP) — a szociálpédiátriai és gyermekjogi

szempontokat összehangolva — támogatjuk a globális éghajlati válság gyermekekre és fiatalokra gyakorolt hatásainak megelőzését és enyhítését szolgáló szakmaközi stratégiák kialakítását.

Elismerjük az őslakos népek ősi bölcsességét, mellyel a környezetet tiszteletben tartva biztosítják minden ember jogait és a bioszférával összhangban élnek. Minden erőnkkel támogatjuk azokat az intézkedéseket, amelyek biztosítják a fenntartható fejlődést bolygónk valamennyi gyermeke számára.

Ezért:

Mivel az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testületének (IPCC) negyedik értékelő jelentése szerint a Föld globális éghajlatváltozáson megy keresztül, melyhez jelentősen hozzájárul az emberi tevékenység; és

Mivel az éghajlatváltozás befolyásolja a közegészségügyet, különösen bizonyos életszakaszokra hat, ezen belül fokozottan érinti a szegénységben élő és az alacsony jövedelmű országokban élő gyermekeket; és

Mivel a növekedésben, fejlődésben lévő gyermekek különösen érzékenyek, mert különleges kölcsönhatásban vannak a környezetükkel és az alapvető szükségleteik kielégítésében szüleikre és gondozóikra kell támaszkodniuk; és

Mivel a hőmérsékletemelkedés a gyermekek egészségére különösen kihat, gyakoribbak, súlyosabbak és tovább tartanak az extrém hőhatások, gyakoribbá válnak az étel, víz vagy vektor által terjesztett vagy mikotoxinok által okozott betegségek. A penészgombák, a pollenek valamint a fosszilis üzemanyagok égéstermékei fokozottabban szennyezik a levegőt. Mindezek mentális stresszt is okoznak; és

Mivel az infrastruktúra megsemmisülése, a vízért, élelmiszerért és egyéb erőforrásokért folytatott versenyből fakadó konfliktusok és a lakhely kényszerű elhagyása egyre inkább hatással lesznek a gyermekek egészségére, mentális egészségére és jóllétére; és

Mivel a konfliktusok nemcsak az éghajlatváltozás következményei, hanem előidézői is, ugyanis a természeti erőforrások egyik fő fogyasztója a fegyvergyártás és fegyverkereskedelem; és

Mivel a digitalizáció rengeteg energiát fogyaszt; és

Mivel a katasztrófák a mentális és érzelmi fejlődésben lévő gyermekekre másképp hatnak, mint az érett felnőttekre; és

Mivel a szakemberek szerint a klímaváltozás veszélyezteti a gyermekek mentális egészségét biztosító társadalmi struktúrákat:

Javasoljuk, hogy a regionális, nemzeti és nemzetközi gyermek- és gyermekegészségügyi szervezetek — egészségügyi szakemberekkel, gyermekvédőkkel, a fiatalokkal és családjaikkal együtt — vállalják, hogy egyénileg és együttesen dolgoznak a fosszilis üzemanyagok használatának minimalizálására, a globális szén-dioxid kibocsátás csökkentése érdekében, az éghajlatváltozásnak a gyermekekre gyakorolt hatásait enyhítve egy ökológiailag fenntartható világban.

Mi, mint nemzeti/nemzetközi gyermek-egészségügyi szakmai szervezet javasoljuk, hogy a szakemberek:

- A családokkal történő találkozások során az éghajlatváltozás problémáját is érintsék és személyesen is mutassanak példát.
- Szakmai tevékenységükkel járuljanak hozzá, hogy a klímaváltozás enyhítését célzó stratégiák a gyakorlatban is megvalósuljanak pl.: tiszta levegő és víz, tápláló élelmiszerek, parkokhoz és zöldterületekhez való hozzáférés stb.
- Csökkentsék a szakmai találkozókkal járó szén-dioxid-kibocsátást pl.: részesítsék előnyben a környezetbarát megoldásokat pl.: ne repülővel utazzanak, az ellátást „zöld” létesítményekkel és szervezetekkel valósítsák meg, amelyek elsősorban vegetáriánus, éghajlat-tudatos és helyi eredetű ételeket kínálnak stb.
- A szakmai találkozók szponzorálását tegyék függetlenné a tápszer- és bébiételgyártó cégektől és támogassák az anyatejes táplálást, amely nemcsak a gyermek számára optimális, hanem környezetbarát is.
- Lépjenek fel a gyermekeket, mint fogyasztókat kihasználó, a fogyasztást ösztönző üzletpolitika ellen.
- Utasítsák el a szakmai találkozók üzemanyag-ipar által történő szponzorálását.
- Működjenek együtt azokkal a tudományos és egészségügyi intézményekkel és aktivista csoportokkal, amelyek a klímaváltozás a gyermekek egészségére gyakorolt hatásaival foglalkoznak, azokat elemzik és közzéteszik.
- Tevékenykedjenek az éghajlatváltozás következményei miatt bekövetkező károk kezelésében, ideértve a lakóhelyüket elhagyni kényszerült családok egészségügyi ellátását is (pl.: vektor által terjedő betegségek, hóguta kezelése, oltásokhoz való hozzáférés stb.)
- Vegyenek részt az éghajlatváltozás és az egészségügyi ellátás egyenlőtlenségei közötti összefüggések kutatásában, és járuljanak hozzá ezen egyenlőtlenségek mérsékléséhez.

- Járuljanak hozzá a katasztrófákra való felkészüléshez, különös tekintettel a gyermekekre és fiatalokra.
- Vásároljanak helyi és újrahasznosított termékeket, és kerüljék az eldobható termékeket.
- Támogassák az egyének és családok reprodukciós jogait (családtervezés, megfelelő szexuális ismeretek, elérhető legmagasabb szintű szexuális és reprodukciós egészségügyi ellátás).
- Vegyenek részt klímavédelemmel kapcsolatos oktató, támogató és civil tevékenységekben.

Népszerűsítsék az oktatást:

- Gyermek egészségügyi szakemberek körében az éghajlatvédelem minden aspektusáról: a klímaváltozás tudománya, stratégiák a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére, közvetlen és közvetett hatásai a gyermekek fizikai és mentális egészségére, e hatások megelőzése, hatékony gyermekvédelem.
- A gyermek jogairól minél szélesebb körben, ezen belül arról, hogy a gyermeknek joga van a hangját hallatni az éghajlatváltozás kérdéseiben is (ENSZ CRC 42. cikk).
- A gyermekek és családok körében, az egészségügyi helyiségekben (irodák, klinikák, kórházak), iskolákban, a civil társadalomban és egyéb helyeken, ahol a gyermekek és a felnőttek élnek és tanulnak.
- Szakértőként ismételten hívják fel a megválasztott tisztviselők figyelmét az éghajlatváltozás kockázataira, mely különösen érinti a gyermekek és fiatalok egészségét.
- Civil és szakmai közösségekben támogassák, hogy a gyermekekkel és szervezeteikkel együttműködve javítsák a környezettudatos magatartást.
- Tájékoztassák a szülőket és a gyermekeket a káros média és marketing gyakorlatról, mely a fogyasztást ösztönző üzletpolitikával kizsákmányolja a gyermekeket és emellett hozzájárul a klímaváltozáshoz.
- Tájékoztassanak azokról a mozgalmakról (pl.: *One Health, Planetary Health, Traditional Ecological Knowledge*), amelyek világszerte vizsgálják a klímaváltozás társadalmi, gazdasági, kulturális, ökológiai és filozófiai

okait és javaslatokat dolgoztak ki ellenálló ökoszisztémák fenntartására, a fajok és a biológiai sokféleség védelmére, valamint az emberi jogok és a társadalmi igazságosság érdekében.

Támogassák:

- azokat a helyi, nemzeti és nemzetközi stratégiákat, amelyek csökkentik az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását és biztosítják az időjárás szélsőséges fordulataira való felkészülést.
- a fenntartható és megújuló energiatermelést, a közösségi közlekedést, a főleg növényi alapú és regeneratív úton előállított élelmiszereket, valamint a zöldterületekhez való egyenlő hozzáférést.
- a fenntartható, széndioxid-semleges, passzív házak építését és a meglévő lakásállomány korszerűsítését.
- az energiatakarékos módszereket az otthonokban, iskolákban, kórházakban, munkahelyeken stb.
- az alternatív és egészségesebb közlekedési formákat (gyalogos, kerékpár, elektromos járművek, tömegközlekedés).
- a fenntartható fejlődés elveinek gyakorlati megvalósítását.
- a gyermekek és fiatalok klímaváltozással és környezetszennyezéssel szemben kifejlesztett tevékenységét.
- A kórházak és egészségügyi intézmények környezetvédő tevékenységébe vonják be a személyzetet, a pácienseket és családjaikat is.
- Legyenek az egészségügyi intézmények is energiatakarékos, széndioxid-semleges, környezettudatos létesítmények.

A társadalomnak, ezen belül a gyermek egészségügyi szakembereknek ismerniük kell az emberi tevékenység által is kiváltott éghajlatváltozások által okozott globális veszélyt, mely különösen a gyermekek és fiatalok egészségét és jóllétét fenyegeti. Egyéni és közösségi felelősségünk, hogy megakadályozzuk, legalább enyhítsük ezt a hatást, és biztosítsuk a gyermekek alapvető jogait az optimális túlélésre és fejlődésre.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

Ismeretes, hogy hazánk az EU országai közül az elsők között ratifikálta a Párizsi Megállapodást. Számos program indult, sajnos azonban a klímavédelmi szempontból hazánk igen gyenge eredményt mutat. A 2021-ben végzett felmérés szerint az értékelt 61 országból az 50. helyen állunk. Ismeretes, hogy a környezeti ártalmak így pl. a légszennyezettség a hazai gyermekpopuláció – különösen a hátrányos helyzetű régiókban élők – számára jelentős egészségi ártalmakat okoz. Ezért különösen fontos, hogy a döntéshozók és az ezen a területen működő civil szervezetek mellett a hazai gyermekegészségügyi szakemberek is járuljanak hozzá a klímavédelemhez:

- mind helyi, mind országos szinten támogassák a klímaváltozás megelőzését célzó programokat, szerezzenek érvényt az egészségügyi szempontoknak,
- személyes példával (közösségi/környezetbarát közlekedés, szelektív hulladékgyűjtés, környezet-tudatos fogyasztási szokások stb.),
- oktatás, nevelés (családok tájékoztatása, iskolai egészségfejlesztési programokban szerepeljen a klímaváltozás témája is).

HIVATKOZÁSOK

Ahdoot S. & Pacheco S.E. (2015). Council on Environmental Health. Global climate change and children's health. *Pediatrics*, 136(5):e1468-84. doi: [10.1542/peds.2015-3233](https://doi.org/10.1542/peds.2015-3233)

American Academy of Pediatrics Council on Environmental Health. (2015). Global climate change and children's health. *Pediatrics*, 136(5):992-997 doi: [10.1542/peds.2015-3232](https://doi.org/10.1542/peds.2015-3232)

Borderstep Institute. <https://www.borderstep.org/digitisation-climate-protection/>

Bhutta, Z. A., Aimone, A., & Akhtar, S. (2019). Climate change and global child health: what can paediatricians do?. *Archives of disease in childhood*, 104(5), 417–418. <https://doi.org/10.1136/archdischild-2018-316694>.

Burke S.E.L., Sanson A.V. & Van Hoorn J. (2018). The psychological effects of climate change on children. *Curr Psychiatry Rep*, 20(5):35. doi: [10.1007/s11920-018-0896-9](https://doi.org/10.1007/s11920-018-0896-9).

Helldén, D., Andersson, C., Nilsson, M., Ebi, K. L., Friberg, P., & Alfvén, T. (2021). Climate change and child health: a scoping review and an expanded conceptual framework. *The Lancet. Planetary health*, 5(3), e164–e175. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(20\)30274-6](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(20)30274-6)

Kar N. (2009). Psychological impact of disasters on children: review of assessment and interventions. *World journal of pediatrics : WJP*, 5(1), 5–11. <https://doi.org/10.1007/s12519-009-0001-x>

Kiang, K., Graham, S., & Farrant, B. (2013). Climate change, child health and the role of the paediatric profession in under-resourced settings. *Tropical medicine & international health : TM & IH*, 18(9), 1053–1056. <https://doi.org/10.1111/tmi.12153>

Watts, N., Amann, M., Arnell, N., Ayeb-Karlsson, S., Belesova, K., Boykoff, M., Byass, P., Cai, W., Campbell-Lendrum, D., Capstick, S., Chambers, J., Dalin, C., Daly, M., Dasandi, N., Davies, M., Drummond, P., Dubrow, R., Ebi, K. L., Eckelman, M., Ekins, P., ... Montgomery, H. (2019). The 2019 report of The Lancet Countdown on health and climate change: ensuring that the health of a child born today is not defined by a changing climate. *Lancet (London, England)*, 394(10211), 1836–1878. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(19\)32596-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(19)32596-6)

Lloyd, S. J., Bangalore, M., Chalabi, Z., Kovats, R. S., Hallegatte, S., Rozenberg, J., Valin, H., & Havlík, P. (2018). A Global-Level Model of the Potential Impacts of Climate Change on Child Stunting via Income and Food Price in 2030. *Environmental health perspectives*, 126(9), 97007. <https://doi.org/10.1289/EHP2916>

Madrid, P. A., Grant, R., Reilly, M. J., & Redlener, N. B. (2006). Challenges in meeting immediate emotional needs: short-term impact of a major disaster on children's mental health: building resiliency in the aftermath of Hurricane Katrina. *Pediatrics*, 117(5 Pt 3), S448–S453. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-0099U>

Majeed, H., & Lee, J. (2017). The impact of climate change on youth depression and mental health. *The Lancet. Planetary health*, 1(3), e94–e95. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(17\)30045-1](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(17)30045-1)

- OHCHR. Understanding Human Rights and Climate Change. <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/ClimateChange/COP21.pdf>
- OHCHR. The impacts of climate change on the rights of the child. <https://www.ohchr.org/EN/Issues/HRAndClimateChange/Pages/RightsChild.aspx>
- Perera, F., Ashrafi, A., Kinney, P., & Mills, D. (2019). Towards a fuller assessment of benefits to children's health of reducing air pollution and mitigating climate change due to fossil fuel combustion. *Environmental research*, 172, 55–72. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2018.12.016>
- Philipsborn, R. P., & Chan, K. (2018). Climate Change and Global Child Health. *Pediatrics*, 141(6), e20173774. <https://doi.org/10.1542/peds.2017-3774>
- Salas, R. N., Jacobs, W., & Perera, F. (2019). The Case of *Juliana v. U.S.* - Children and the Health Burdens of Climate Change. *The New England journal of medicine*, 380(22), 2085–2087. <https://doi.org/10.1056/NEJMp1905504>
- Sheffield, P. E., & Landrigan, P. J. (2011). Global climate change and children's health: threats and strategies for prevention. *Environmental health perspectives*, 119(3), 291–298. <https://doi.org/10.1289/ehp.1002233>
- Stanberry, L. R., Thomson, M. C., & James, W. (2018). Prioritizing the needs of children in a changing climate. *PLoS medicine*, 15(7), e1002627. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002627>
- Swaminathan, A., Lucas, R. M., Harley, D., & McMichael, A. J. (2014). Will Global Climate Change Alter Fundamental Human Immune Reactivity: Implications for Child Health?. *Children (Basel, Switzerland)*, 1(3), 403–423. <https://doi.org/10.3390/children1030403>
- United Nations. (1989). Convention on the Rights of the Child. Available at: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1990/09/19900902%2003-14%20AM/Ch_IV_11p.pdf
- United Nations Children's Fund. (2015) Unless we act now: The impact of climate change on children. UNICEF, New York, NY. https://www.unicef.org/publications/files/Unless_we_act_now_The_impact_of_climate_change_on_children.pdf
- Waterston, T., & Lenton, S. (2000). Public health: Sustainable development, human induced global climate change, and the health of children. *Archives of disease in childhood*, 82(2), 95–97. <https://doi.org/10.1136/adc.82.2.95>
- Wynes S. & Nicholas K.A. (2017) The climate mitigation gap: education and government recommendations miss the most effective individual actions. *Environ Res Lett*, 12: 074024
- Xu, Z., Etzel, R. A., Su, H., Huang, C., Guo, Y., & Tong, S. (2012). Impact of ambient temperature on children's health: a systematic review. *Environmental research*, 117, 120–131. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2012.07.002>
- My Green Doctor. <https://www.MyGreenDoctor.org>
- Sustainable Development Goals. <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/sustainabledevelopmentgoals>

Információk a szerzőről:

Kovács Zsuzsanna, házi-gyermekorvos, drkovacszsuzsa@gmail.com